

Міністерство екології  
та природних ресурсів  
України  
№ 34-32/2.1-18  
«29» 11 2018р.



КОПІЯ

## ОКРУЖНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД міста КИЄВА

01051, м. Київ, вул. Болбочана Петра 8, корпус 1

### РІШЕННЯ ІМЕНЕМ УКРАЇНИ м. Київ

27 листопада 2018 року

№ 826/9432/17

Окружний адміністративний суд міста Києва у складі судді Огурцова О.П. при секретарі судового засідання Кириллові М.С., розглянувши в порядку письмового провадження адміністративну справу за позовом Рашко Володимира Григоровича

до Міністерства екології та природних ресурсів України,  
Міністерства аграрної політики та продовольства України

треті особи Державне агентство лісових ресурсів України,  
Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена

про визнання протиправними дій та бездіяльності, визнання погодженими лімітів добування мисливських тварин, зобов'язання відповідачів вжити заходів щодо усунення порушень прав позивача та його інтересів, визнання нечинним наказу від 19.12.2017 № 481,

#### представники:

позивача – не прибув,

відповідача 1 - Григорян Олександра Олександрівна (довіреність від 10.05.2018 № 31-4/31),

відповідача 2- Козак Андрій Леонідович (довіреність від 09.01.2018 № 5/1-11/251-16),

третіх осіб 1, 2 - не прибули

#### ВСТАНОВИВ:

Рашко Володимир Григорович звернувся до Окружного адміністративного суду міста Києва з адміністративним позовом до Міністерства екології та природних ресурсів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, треті особи: Державне агентство лісових ресурсів України, Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена про визнання протиправними дій та бездіяльності, визнання погодженими лімітів добування мисливських тварин, зобов'язання відповідачів вжити заходів щодо усунення порушень прав позивача та його інтересів, визнання нечинним наказу від 19.12.2017 № 481.

Ухвалою Окружного адміністративного суду міста Києва від 31.07.2017 позовну заяву було залишено без руху та надано позивачу строк для усунення недоліків позовної заяви.

Ухвалами Окружного адміністративного суду міста Києва від 28.08.2017 відкрито провадження, закінчено підготовче провадження та призначено справу до судового розгляду.

19.01.2018 позивачем подано заяву про збільшення позовних вимог, а саме доповнено вимогою наступного змісту: "Визнати Наказ Міністра екології та природних ресурсів від 19 грудня 2017 року № 481 "Про внесення змін до Переліку видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ)", зареєстрований у Міністерстві юстиції України 13 липня 2009 року № 627/16643 не чинним". Зазначені уточнення прийнято судом.

07.05.2018 позивачем подано заяву про збільшення позовних вимог якою доповнено вимогою наступного змісту: "Визнати дії та бездіяльність Міністерства екології та природних ресурсів України і Міністерства аграрної політики та продовольства України по непогодженню лімітів використання диких тварин та не прийняття наказу «Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2018/2019 років» протиправною, яка суперечить вимогам ст. ст. 1, 16, 19 Закону України «Про мисливське господарство та полювання», п.2.9 Інструкції № 116 від 26.05.1999 року.

Визнати подані Держлісагентством до Мінагрополітики та Мінтроруди ліміти добування мисливських тварин - погодженими.





*Зобов'язати відповідачів вжити заходів до усунення порушень моїх прав та інтересів. Рішту позовних вимог залишаю без змін.* Зазначені уточнення прийнято судом.

Позовні вимоги обґрунтовано тим, що відповідачами в порушення вимог статей 1, 16, 19 Закону України «Про мисливське господарство та полювання» та Інструкції щодо застосування порядку встановлення лімітів використання диких тварин, віднесених до природних ресурсів загальнодержавного значення затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 26.05.1999 № 116 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.07.1999 за № 518/3811 не погоджено ліміти використання диких тварин державного мисливського фонду у сезони полювання 2017/2018, 2018/2019 років. Також позивач посилався на те, що за відсутності на те правових підстав відповідачем 1 вжито заходів щодо заборони полювання на лося та внесено його до переліку видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ).

Позивач у судове засідання не прибув, подав клопотання щодо розгляду справи без його участі.

Відповідач 1 проти позовних вимог заперечив, надав суду заперечення на адміністративний позов. Свою позицію відповідач обґрунтовує тим, що ним погоджено проект наказу відповідача 2 «Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018 років» та «Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2018/2019 років».

Також відповідач 1 посилався на те, що наказ від 19.12.2017 № 481 було прийнято за результатами розгляду подання Національної комісії з питань Червоної книги України щодо занесення лося європейського до Червоної книги України та протоколу засідання Національної комісії з питань Червоної книги України від 09.11.2017.

Представник відповідача 1 у судовому засіданні заперечив проти позовних вимог.

Відповідач 2 проти позовних вимог заперечив, надав суду заперечення на адміністративний позов. Свою позицію відповідач обґрунтовує тим, що ліміти використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018, 2018/2019 років затверджено наказами від 02.10.2017 № 530 «Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018 років» та від 07.05.2018 № 232 «Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2018/2019 років».

Представник відповідача 2 у судовому засіданні заперечив проти позовних вимог.

Представники третіх осіб у судове засідання не прибули, про дату, час та місце розгляду справи були повідомлені належним чином.

Відповідно до частини дев'ятої статті 205 Кодексу адміністративного судочинства України суд перейшов до розгляду справи в порядку письмового провадження. Під час судового розгляду справи, судом встановлено наступне.

03.02.2017 Міністерство екології та природних ресурсів України видано наказ № 41 "Про заборону полювання на лося" яким відповідно до абзацу третього статті 37 та статті 38 Закону України "Про тваринний світ", враховуючи експертний висновок Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена Національної академії наук України щодо стану популяції лося в Україні, та з метою забезпечення збереження та відновлення його популяції наказано заборони полювання на лося європейського (*Alces alces*) на території України строком на двадцять п'ять років.

Міністерством аграрної політики та продовольства України супровідним листом від 05.05.2017 № 37-49-10/11302 "Щодо погодження наказу" направлено до Міністерства екології та природних ресурсів України відповідно до статті 16 Закону України "Про мисливське господарство та полювання" проект наказу «Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018 років».

Листом від 19.05.2017 № 5/4.1-15/4002-17 Міністерство екології та природних ресурсів України повідомило про те, що проект наказу «Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018 років» не може бути погоджений та запропонувало: виключити з проекту наказу лося європейського з урахуванням експертного висновку від 01.02.2017р. № 114/44 Інституту зоології імені І.І. Шмальгаузена НАН України щодо стану популяції лося в Україні та до вирішення в установленому порядку питання заборони полювання на





лося європейського; виключити ліміти у межах природно-заповідного фонду, оскільки спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється відповідно до ст.9-1 Закону України "Про природно-заповідний фонд України"; положення Закону України "Про мисливське господарство та полювання" узгодити з положеннями Закону України від 09.04.2015р. № 322-VIII "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони тваринного світу" шляхом внесення відповідних змін.

Супровідним листом від 20.06.2017 № 37-49-10/14893 Міністерство аграрної політики та продовольства України із викладенням заперечень на висловлені Міністерством екології та природних ресурсів України зауваження повторно направило проект наказу "Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018 років".

Листом від 05.07.2017 № 5/4.1-15/5513-17 Міністерство екології та природних ресурсів України повідомлено про те, що позиція щодо доцільності виключення з проекту наказу лося залишається незмінною.

Супровідним листом від 28.07.2017 № 37-14-10/17945 Міністерство аграрної політики та продовольства України втретє направило до Міністерства екології та природних ресурсів України проект наказу "Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018 років".

Листом від 03.08.2017 № 5/4-15/6571-17 Міністерство екології та природних ресурсів України повідомлено про можливість погодження проекту наказу за умови заборони полювання на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, а також виключення позиції щодо селекційного відстрілу лося.

Листом від 02.10.2017 Міністерством екології та природних ресурсів України погоджено проект наказу "Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018 років".

02.10.2017 Міністерством аграрної політики та продовольства України видано наказ № 530 "Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018 років" зареєстрований в Міністерстві юстиції України 03.10.2017 за №1215/31083, яким затверджено Ліміти використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018 років.

Постановою Окружного адміністративного суду міста Києва від 25.10.2017 у справі №826/10726/17 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Мисливсько-спортивний клуб «Сокіл» до Міністерства екології та природних ресурсів України, треті особи Міністерство аграрної політики та продовольства України, Державне агентство лісових ресурсів України про визнання бездіяльності протиправною та зобов'язання вчинити дії, позов задоволено частково та визнано протиправною та незаконною бездіяльність Міністерства екології та природних ресурсів України щодо непогодження у строк встановлений статтею 19 Закону України «Про мисливське господарство та полювання» Проекту Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018 років. Ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 22.02.2018 постанова Окружного адміністративного суду міста Києва від 25.10.2017 у справі № 826/10726/17 залишена без змін.

Супровідним листом від 24.11.2017 № 02/17 Національною комісією з питань Червоної книги України надіслано до Міністерства екології та природних ресурсів України протокол засідання Національною комісією з питань Червоної книги України від 09.11.2017 № 2 та подання Комісії про внесення лося європейського до Червоної книги України.

19.12.2017 Міністерством екології та природних ресурсів України відповідно до статті 14 Закону України "Про Червону книгу України", статті 44 Закону України "Про тваринний світ" та на підставі пропозиції Національної комісії з питань Червоної книги України (протокол від 09.11.2017 № 2) видано наказ № 481, яким наказано Унести зміни до Переліку видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ), затвердженого наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 17.06.2009 №313, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.07.2009 за N 627/16643, доповнивши його новою позицією такого змісту: "541 / / *Thordata/Хордові/Mammalia/Ссавці/Artiodactla/Парнокопитні/Alce salces/Лось європейський/бразилійський*".

07.05.2018 Міністерством аграрної політики та продовольства України прийнято наказ № 232 "Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2018/2019 років" зареєстрований в Міністерстві юстиції України 14.05.2018 за № 89/32041, яким затверджено Ліміти використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2018/2019 років.





Рашко Володимир Григорович, який має посвідчення мисливця серії ЖТ № 015116 та займається мисливництвом, вважаючи, що Міністерством аграрної політики та продовольства України та Міністерством екології та природних ресурсів України було допущено дії та бездіяльність по вжиттю заходів щодо заборони полювання на лося, не погодження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018 років та Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2018/2019 років

Оцінивши докази, які є у справі, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на їх безпосередньому, всебічному, повному та об'єктивному дослідженні, суд дійшов висновку про те, що права та інтереси за захистом яких позивач звернувся до суду були частково порушені з огляду на наступне.

Частиною першою статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України встановлено, що завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Відповідно до частини першої статті 5 Кодексу адміністративного судочинства України кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист шляхом, зокрема, визнання протиправним та скасування індивідуального акта чи окремих його положень.

Пунктом 8 частини першої статті 4 Кодексу адміністративного судочинства України, встановлено, що позивач - особа, на захист прав, свобод та інтересів якої подано позов до адміністративного суду, а також суб'єкт владних повноважень, на виконання повноважень якого подано позов до адміністративного суду.

Таким чином, до адміністративного суду вправі звернутися кожна особа, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист шляхом, зокрема, визнання протиправним та скасування індивідуального акта чи окремих його положень, однак обов'язковою умовою здійснення такого захисту судом є наявність відповідного порушення права або законного інтересу.

При цьому, неодмінною ознакою порушення права особи є зміна стану її суб'єктивних прав та обов'язків, тобто припинення чи неможливість реалізації її права та/або виникнення додаткового обов'язку.

Отже, рішення, дії чи бездіяльність суб'єкта владних повноважень є такими, що порушують права і свободи особи в тому разі, якщо, по-перше, такі рішення прийняті владним суб'єктом поза межами визначеної законом компетенції, а по-друге, оспорювані рішення є юридично значимими, тобто такими, що мають безпосередній вплив на суб'єктивні права та обов'язки особи шляхом позбавлення можливості реалізувати належне цій особі право або шляхом покладення на цю особу будь-якого обов'язку.

Відповідно до частини першої статті 16 Закону України "Про мисливське господарство та полювання" полювання на парнокопитних тварин, куніцу лісову, бобра, ондатру, бабака, білку, віднесених до державного мисливського фонду, здійснюється відповідно до лімітів, які затверджуються на мисливський сезон центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, на підставі пропозицій користувачів мисливських угідь, погоджених з обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями.

Частиною другою статті 52 Закону України "Про тваринний світ" встановлено, що затвердження нормативів екологічної безпеки та лімітів добування диких тварин здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, у порядку, передбаченому законом.

Пунктом 2.2 розділу 2 Інструкції щодо застосування порядку встановлення лімітів використання диких тварин, віднесених до природних ресурсів загальнодержавного значення затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 26.05.1999 № 116 та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 30.07.1999 за № 518/3811 встановлено, що розробка проектів лімітів здійснюється на підставі первинних матеріалів обліку





чисельності (визначення запасів) диких тварин, що надаються користувачами разом з висновками представників місцевих органів Мінекобезпеки та Держкомлісгоспу України, в яких обов'язково вказуються умови та порядок проведення обліку і за яким методом. При визначенні лімітів ураховуються: оптимальна чисельність мисливських тварин (з урахуванням їх статевого та вікового складу), при якій на певній території мисливського угіддя забезпечується їх нормальне існування без виснаження природних кормових ресурсів, загрози виникнення епізоотій, заподіяння значної шкоди лісовому, сільському та іншому господарству, а також без створення загрози життю та здоров'ю людини; дані аналізу лімітів за попередні роки; динаміка чисельності, біологічні та інші показники, що визначають відтворювальний потенціал конкретних популяцій тварин; епізоотичний стан мисливського господарства; матеріали мисливського впорядкування.

Згідно з пунктом 2.4 розділу 2 зазначеної Інструкції ліміти використання мисливських видів парнокопитих тварин, ведмеда, куниць лісової та кам'яної, норки американської, тхора лісового, бобра, нутрії вільної, ондатри, бабака і білки затверджуються на мисливський сезон Мінекобезпеки за поданням Держкомлісгоспу на підставі пропозицій користувачів мисливських угідь, погоджених з державним органом лісового господарства та органом екологічної безпеки Автономної Республіки Крим, області, м. Севастополя.

Відповідно до пункту 2.5, 2.6, 2.7 та 2.8 Інструкції щодо застосування порядку встановлення лімітів використання диких тварин, віднесених до природних ресурсів загальнодержавного значення затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 26.05.1999 № 116 та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 30.07.1999 за № 518/3811 проекти зазначених у пункті 2.4 цієї Інструкції лімітів розробляються користувачами мисливських угідь у розрізі окремих мисливських господарств або наданих у користування ділянок угідь і не пізніше як за 2,5 місяця до початку полювання подаються на розгляд і погодження державному органу лісового господарства Автономної Республіки Крим, області, м. Севастополя. Державний орган екобезпеки Автономної Республіки Крим, області, м. Севастополя протягом тижня розглядає, погоджує і повертає державному органу лісового господарства Автономної Республіки Крим, області, м. Севастополя проекти лімітів або готує мотивовану відмову в їх погодженні. Погоджені проекти лімітів державний орган лісового господарства Автономної Республіки Крим, області, м. Севастополя надсилає на розгляд Держкомлісгоспу та Мінекобезпеки. Держкомлісгосп протягом тижня перевіряє і зводить проекти лімітів у вигляді форми, що наведена в додатку 2, і разом з висновками та пропозиціями щодо їх затвердження подає на розгляд Мінекобезпеки.

Відповідно до пункту 2.9 зазначеної Інструкції Мінекобезпеки протягом місяця розглядає подані Держкомлісгоспом проекти лімітів використання мисливських тварин з урахуванням висновків і пропозицій щодо їх затвердження, затверджує їх погодженим з Держкомлісгоспом наказом або готує мотивовану відмову в затвердженні. Мінекобезпеки в установленому порядку подає на державну реєстрацію до Мін'юсту, після чого доводить цей наказ і затверджені ним ліміти до відомої Держкомлісгоспу, Головдержрекоінспекції, Головного управління національних природних парків та заповідної справи, державного органу екобезпеки Автономної Республіки Крим, області, м. Севастополя. У разі затвердження лімітів, показники яких відрізняються від тих, що були подані у проектах, Мінекобезпеки доводить до зазначених державних органів ці ліміти разом з відповідними поясненнями і обґрунтуваннями.

Відповідачем 2 наказом від 02.10.2017 № 530 "Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018 років" зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.10.2017 за № 1215/31083 затверджено Ліміти використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018 років та наказом 07.05.2018 № 232 «Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2018/2019 років» зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 14.05.2018 за № 589/32041 затверджено Ліміти використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2018/2019 років.

Також в матеріалах справи наявна копія листа відповідача 1 від 02.10.2017, яким погоджено проект наказу відповідача 2 "Про затвердження Лімітів використання мисливських тварин державного мисливського фонду у сезон полювання 2017/2018 років".

Таким чином, на час розгляду справи відповідачами вчинено дії щодо погодження Лімітів добування мисливських тварин на 207/2018 та 2018/2019 роки та відповідачем 2 у встановленому законом порядку прийнято відповідні накази.

З огляду на зазначене, оскільки відповідачами було вчинено дії невчинення яких оскаржує позивач та затверджено Ліміти використання мисливських тварин державного мисливського фонду у





сезони полювання 2017/2018 років та 2018/2019 років, позовні вимоги щодо визнання протиправними дій та бездіяльності відповідачів по непогодженню Лімітів добування мисливських тварин на 2017/2018 роки, Лімітів добування мисливських тварин на 2018/2019 роки, прийняття відповідних наказів щодо затвердження вказаних Лімітів та визнання їх погодженими не спрямовані на час розгляду справи на захист прав та інтересів позивача та не підлягають задоволенню.

В частині позовних вимог щодо визнання протиправними дій та бездіяльності відповідачів по взяттю заходів щодо заборони полювання на лося та визнання нечинним наказу відповідача 1 від 19.12.2017 № 481 суд зазначає наступне.

Відповідно до частини другої статті 264 Кодексу адміністративного судочинства України право оскаржити нормативно-правовий акт мають особи, щодо яких його застосовано, а також особи, які є суб'єктом правовідносин, у яких буде застосовано цей акт.

Наказом відповідача 2 до Переліку видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ) віднесено лося європейського.

Позивач отримав посвідчення мисливця ЖТ № 015116 та займається мисливництвом.

Таким чином, оскільки після віднесення лося європейського до Переліку видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ) полювання на нього заборонено, позивач, як мисливець є учасником правовідносин у яких застосовано наказ відповідача 2 від 19.12.2017 № 481.

Статтею 38 Закону України "Про тваринний світ" з метою збереження і відтворення тварин здійснення окремих видів використання об'єктів тваринного світу, а також виключення з природного середовища тварин може бути обмежено або повністю заборонено на певній території чи на певні строки в порядку, передбаченому цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

Відповідно до статті 44 вказаного Закону рідкісні та такі, що перебувають під загрозою зникнення в природних умовах на території України, види тварин підлягають особливій охороні і заносяться до Червоної книги України. Порядок і вимоги щодо охорони, використання і відтворення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тварин визначаються законом про Червону книгу України. Види тварин, які не занесені до Червоної книги України, але мають особливу наукову, природоохоронну та іншу цінність, за рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, заносяться до переліків видів тварин, що підлягають особливій охороні. Визначення видів і встановлення порядку охорони, використання і відтворення тварин, занесених до зазначених переліків, здійснюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, з урахуванням науково обґрунтованих експертних висновків. Правила добування рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тварин для розведення в спеціально створених умовах, а також у науково-дослідних та інших цілях встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Згідно зі статтею 14 Закону України "Про Червону книгу України" підставою для занесення видів тваринного і рослинного світу до Червоної книги України є наявність достовірних даних про чисельність популяцій та їх динаміку, поширення і зміни умов існування, що підтверджують необхідність вжиття особливих термінових заходів для їх збереження та охорони. До Червоної книги України в першу чергу заносяться реліктові та ендемічні види, види, що знаходяться на межі ареалу, види, що мають особливу наукову цінність, а також види, поширення яких швидко зменшується внаслідок господарської діяльності людини. Пропозиції про занесення до Червоної книги України видів тваринного або рослинного світу можуть вносити відповідні науково-дослідні установи, державні і громадські організації, окремі фахівці, вчені. Ці пропозиції мають містити наукове обґрунтування необхідності занесення виду тваринного чи рослинного світу до Червоної книги України, відомості про його поширення, заходи, необхідні для збереження та відтворення у природних чи штучно створених умовах. Аналіз та узагальнення пропозицій щодо занесення видів тваринного і рослинного світу до Червоної книги України здійснюються Національною комісією з питань Червоної книги України. Рішення про занесення видів тваринного і рослинного світу до Червоної книги України приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, за поданням Національної комісії з питань Червоної книги України.

Таким чином, до Червоної книги України заносяться рідкісні та такі, що перебувають під загрозою зникнення в природних умовах на території України, види тварин, а види тварин, які не занесені до Червоної книги України, але мають особливу наукову, природоохоронну та іншу цінність,





за рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, заносяться з урахуванням науково обгрунтованих експертних висновків до переліків видів тварин, що підлягають особливій охороні. При цьому рішення про занесення видів тваринного світу до Червоної книги України приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, за поданням Національної комісії з питань Червоної книги України, яке вноситься за наявності наукового обгрунтування необхідності занесення виду до Червоної книги України, достовірних даних про чисельність популяцій та їх динаміку, поширення і зміни умов існування, що підтверджують необхідність вжиття особливих термінових заходів для їх збереження та охорони.

Наказом від 19.12.2017 № 481 внесено зміни до Переліку видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ), затвердженого наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 17.06.2009 №313, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.07.2009 за N 627/16643 та доповнено його новою позицією такого змісту: "*541<sup>1</sup>/Chordata/Хордоси/Mammalia/Ссавці/Artiodactyla/Парнокопитні/Alces salces/Лось європейський/вразливий*".

В тексті наказу зазначено про те, що його прийнято на підставі подання Національної комісії з питань Червоної книги України (протокол від 09.11.2017 № 2).

Відповідно до подання Національної комісії з питань Червоної книги України, копія якого наявна в матеріалах справи, методичними підставами для рекомендації занести лося європейського до Червоної книги України за категорією "вразливий" стали наступні науково - інформаційні джерела: стандартна форми статистичної звітності (2тп- мисливство), наукові публікації (Ковальчук, 2010; Смаголь і ін., 2012; Межжерін, Лашкова, 2013), літописи природи заповідників, спостереження за видом науковцями Інституту зоології НАН України під час експедиційних виїздів, урахування тієї обставини, що в Україні лось європейський знаходиться на північно-західній межі свого ареалу. Конкретними обставинами для занесення лося європейського до Червоної книги в поданні зазначено зменшення чисельності протягом останніх трьох поколінь (25-30 років) в два і більше разів, про що свідчать усі науково-технічні джерела, неподолання причин, що призвели до занепаду цього виду, фрагментованість ареалу, схильність до значних коливань чисельності та меж поширення, абсолютна чисельність менша за 10 тис. дорослих особин, шанси зникнення цього таксона в Україні за останні 100 років, що оцінюються як досить значні.

Таким чином, в поданні Національної комісії з питань Червоної книги України не наведено наукового обгрунтування необхідності занесення лося європейського до Червоної книги України та не зазначено чітких даних щодо чисельності популяції та її динаміки, а містяться лише загальні посилення щодо зменшення чисельності популяції та наявності значних шансів його зникнення та факт наявності у певних науковців наукових публікацій датованих 2010-2013 роками.

У протоколі № 2 засідання Національної комісії з питань Червоної книги в Україні від 09.11.2017 також відсутні жодні дані щодо наукового обгрунтування необхідності занесення лося європейського до Червоної книги України та не зазначено чітких даних щодо чисельності популяції та її динаміки. Крім того, в зазначеному поданні вказано про те, що на цьому тижні Мінприроди оголосило тендер на науково-дослідну роботу щодо "Оцінки стану популяції лося європейського в Україні та розроблення рекомендацій щодо заходів його збереження та відтворення" та зазначено про необхідність проведення моніторингу сучасного стану популяції лося європейського в Україні.

В наданих суду копіях виступу проф. С.В. Межжеріна та витягу з протоколу № 3 засідання Секції з питань охорони тваринного світу Національної комісії з питань Червоної книги України від 28.09.2017, які є додатками до протоколу № 2 засідання Національної комісії з питань Червоної книги в Україні від 09.11.2017 містяться лише приблизні дані щодо популяції лося європейського та надано їй оцінку у порівнянні з іншими країнами, водночас відсутні дані щодо наукового обгрунтування необхідності занесення лося європейського до Червоної книги України.

У протоколі № 3 засідання Секції з питань охорони тваринного світу Національної комісії з питань Червоної книги України від 28.09.2017 зазначено про те, що після 2009 року дослідження стану популяції лося в Україні не проводились.

Інших доказів, крім зазначених, на підтвердження наявності наукового обгрунтування необхідності занесення лося європейського до Червоної книги України та наявності чітких даних щодо чисельності популяції та її динаміки відповідачем 1 суду надано не було, які не було зазначено про причини неможливості їх надання.

Відповідно до частин першої та другої статті 77 Кодексу адміністративного судочинства України





кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу. В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дій чи бездіяльності покладається на відповідача. У таких справах суб'єкт владних повноважень не може посилається на докази, які не були покладені в основу оскаржуваного рішення за винятком випадків, коли він доведе, що ним було вжито всіх можливих заходів для їх отримання до прийняття оскаржуваного рішення, але вони не були отримані з незалежних від нього причин.

Таким чином, хоча формально й наявне подання Національної комісії з питань Червоної книги України щодо включення лося європейського до Червоної книги, водночас у суду відсутні докази на підтвердження наявності підстав для направлення відповідного подання відповідачу 1 та наявності підстав для занесення лося європейського до Червоної книги, а саме наукового обґрунтування необхідності занесення виду до Червоної книги України, достовірних даних про чисельність популяцій та їх динаміку, поширення і зміни умов існування, у той час, як наданими відповідачем 1 суду документа підтверджується факт того, що після 2009 року дослідження стану популяції лося в Україні не проводились та відповідачем 1 станом на 09.11.2017 було лише оголошено тендер на науково-дослідну роботу щодо "Оцінки стану популяції лося європейського в Україні та розроблення рекомендацій щодо заходів його збереження та відтворення".

З огляду на зазначене суд дійшов висновку про те, що відповідачем наказ від 19.12.2017 № 481 було видано з порушенням вимог статті 44 Закону України "Про тваринний світ" та статті 14 Закону України "Про Червону книгу України", а отже позовні вимоги щодо визнання його нечинним є обґрунтованими та підлягають задоволенню.

Водночас відповідно до пункту 1 частини першої статті 5 Кодексу адміністративного судочинства України кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист шляхом визнання протиправним та нечинним нормативно-правового акта чи окремих його положень.

Таким чином, з урахуванням положень пункту 1 частини першої статті 5 Кодексу адміністративного судочинства України позовна вимога щодо визнання нечинним наказу від 19.12.2017 № 481 підлягає задоволенню шляхом визнання вказаного наказу протиправним та нечинним.

Наказом відповідача 1 від 03.02.2017 № 41 "Про заборону полювання на лося" відповідно до абзацу третього статті 37 та статті 38 Закону України "Про тваринний світ", враховуючи експертний висновок Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена Національної академії наук України щодо стану популяції лося в Україні, та з метою забезпечення збереження та відновлення його популяції наказано заборони полювання на лося європейського (*Alces alces*) на території України строком на двадцять п'ять років.

Експертного висновку Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена Національної академії наук України щодо стану популяції лося в Україні відповідачем суду надано не було, як і не було зазначено про причини неможливості його надання.

З огляду на зазначене, враховуючи те, що відповідно до положень статті 38 Закону України "Про тваринний світ" відповідач 1 може прийняти рішення щодо занесення певного виду тварин до переліку тварин, що підлягають особливій охороні до якого може бути прирівняно наказ від 03.02.2017 № 41, оскільки ним фактично встановлено особливий режим полювання на лося, а також те, що як було встановлено судом наданими відповідачем 1 суду документами підтверджується факт того, що після 2009 року дослідження стану популяції лося в Україні не проводились та відповідачем 1 станом на 09.11.2017 було лише оголошено тендер на науково-дослідну роботу щодо "Оцінки стану популяції лося європейського в Україні та розроблення рекомендацій щодо заходів його збереження та відтворення", суд дійшов висновку про наявність підстав вважати, що відповідачем були вчинені дії щодо заборони полювання на лося з порушенням вимог чинного законодавства.

Доказів на обґрунтувань щодо вчинення відповідачем 2 дій щодо заборони полювання на лося позивачем суду надано не було.

З огляду на зазначене, керуючись статтями 241, 243 - 246 Кодексу адміністративного судочинства України, суд,-

**ВИРІШИВ:**



\*316\*4818617\*1\*2\*



1. Адміністративний позов Рашка Володимира Григоровича (33024, м. Рівне, вул. Соборна, 448, кв. 4) до Міністерства екології та природних ресурсів України (03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 35, код ЄДРПОУ 37552996), Міністерства аграрної політики та продовольства України (01001, м. Київ, вул. Хрещатик, 24 код ЄДРПОУ 37471967), треті особи: Державне агентство лісових ресурсів України (01601, м. Київ, вул. Шота Руставелі, 9-А, код ЄДРПОУ 37507901), Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена (01030, м. Київ, вул. Богдана Хмельницького, 15, код ЄДРПОУ 05416975) про визнання протиправними дій та бездіяльності, визнання погодженими лімітів добування мисливських тварин, зобов'язання відповідачів вжити заходів щодо усунення порушень прав позивача та його інтересів, визнання нечинним наказу від 19.12.2017 № 481 - **задовольнити частково.**

2. Визнати протиправними дії Міністерства екології та природних ресурсів України по вжиттю заходів щодо заборони полювання на лося.

3. Визнати протиправним та нечинним наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 19.12.2017 № 481 "Про внесення змін до Переліку видів тварин, що заносяться до Червоної книги України (тваринний світ)".

4. В решті позовних вимог - **відмовити.**

Відповідно до статті 255 Кодексу адміністративного судочинства України рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закритті апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Згідно з частиною першою статті 295 Кодексу адміністративного судочинства України апеляційна скарга на рішення суду може бути подана протягом тридцяти днів з дня складення повного судового рішення.

Суддя

**З ОРИГІНАЛОМ ЗГАНДО**  
Хорєнко А.О.  
18.11.18



О.П. Огурцов

